

**Conventia ONU
cu privire la drepturile copilului*)**

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 109 din 28 septembrie 1990

*) Traducere

PREAMBUL

Statele parti la prezenta conventie,

considerând ca, in conformitate cu principiile proclamate in Carta Natiunilor Unite, recunoasterea demnitatii inerente tuturor membrilor familiei umane, precum si egalitatea si caracterul inalienabil al drepturilor lor, sint fundamentul libertatii, dreptatii si pacii in lume,

având in vedere faptul ca popoarele Natiunilor Unite au proclamat din nou in carta increderea lor in drepturile fundamentale ale omului, in demnitatea si valoarea fiintei umane, si sint hotarite sa promoveze progresul social si sa instaureze cele mai bune conditii de viata intr-o libertate cit mai deplina,

recunoscând ca Natiunile Unite, in Declaratia universala a drepturilor omului si in pactele internationale privind drepturile omului, au proclamat si au convenit ca fiecare este indreptatit sa se prevaleze de toate drepturile si de toate libertatile care sint enuntate in acestea, fara nici o deosebire de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie publica sau orice alta opinie, de origine nationala sau sociala, avere, nastere sau alta situatie,

amintind ca in Declaratia universala a drepturilor omului Natiunile Unite au proclamat ca copiii au dreptul la ajutor si la o asistenta sociala,

convinsi ca familia, unitatea fundamentala a societatii, si mediul natural pentru cresterea si bunastarea tuturor membrilor sai, si in mod deosebit copiii, trebuie sa beneficieze de protectia si de asistenta de care are nevoie pentru a putea sa joace pe deplin rolul sau in societate,

recunoscând ca pentru deplina si armonioasa dezvoltare a personalitatii sale, copilul trebuie sa creasca intr-un mediu familial, intr-o atmosfera de fericire, dragoste si intelegere,

considerând ca este important de a pregati pe deplin copilul pentru a avea o viata individuala in societate si de a-l creste in spiritul idealurilor proclamate in Carta Natiunilor Unite si, in special, in spiritul pacii, demnitatii, libertatii, egalitatii si solidaritatii,

având in vedere ca necesitatea de a acorda o protectie speciala copilului a fost enuntata in Declaratia de la Geneva din 1924 cu privire la drepturile copilului si in Declaratia drepturilor copilului adoptata de Adunarea generala la 20 noiembrie 1959 si ca a fost recunoscuta in Declaratia universala a drepturilor omului (in mod deosebit in articolele 23 si 24), in Pactul international privind drepturile economice, sociale si culturale (in mod deosebit in art. 10) si in instrumentele pertinente ale institutiilor

specializate si ale organizatiilor internationale care se preocupa de bunastarea copilului,

având in vedere ca, asa cum s-a indicat in Declaratia drepturilor copilului, copilul, din cauza lipsei sale de maturitate fizica si intelectuala, are nevoie de o protectie speciala si de ingrijiri speciale, in principal de o protectie juridica potrivita, inainte si dupa nastere,

reamintind dispozitiile Declaratiei cu privire la principiile sociale si juridice aplicabile protectiei si bunastarii copiilor, cu referire speciala la practicile in materie de adoptiune si de plasament familial pe plan national si international, de Ansamblul de reguli minime ale Natiunilor Unite privind administrarea justitiei pentru minori (Regulile de la Beijing) si ale Declaratiei relative la protectia femeilor si copiilor in perioade de urgenta si de conflict armat,

recunoscând ca in toate tarile lumii sint copii care traiesc in conditii deosebit de dificile si ca este necesar sa se acorde acestor copii o atentie deosebita,

tinând in mod corespunzator seama de importanta traditiilor si valorilor culturale ale fiecarui popor in protectia si dezvoltarea armonioasa a copilului,

recunoscând importanta cooperarii internationale pentru imbunatatirea conditiilor de viata ale copiilor in toate tarile si in mod deosebit in tarile in curs de dezvoltare,

au convenit asupra celor ce urmeaza:

Partea I

Art. 1. - In sensul prezentei conventii, prin copil se intelege orice fiinta sub virsta de 18 ani, cu exceptia cazurilor cind, in baza legii aplicabile copilului, majoratul este stabilit sub aceasta virsta.

Art. 2. - 1. Statele parti se angajeaza sa respecte drepturile care sint enuntate in prezenta conventie si sa le garanteze tuturor copiilor care tin de jurisdicia lor, fara nici o distinctie, indiferent de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau alta opinie a copilului sau a parintilor sau a reprezentantilor sai legali, de originea lor nationala, etnica sau sociala, de situatia lor materiala, de incapacitatea lor, de nasterea lor sau de alta situatie.

2. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru ca copilul sa fie efectiv protejat impotriva oricarei forme de discriminare sau de sanctiuni motivate de situatia juridica, activitatile, opiniile declarate sau convingerile parintilor sai, ale reprezentantilor sai legali sau ale membrilor familiei sale.

Art. 3. - 1. In toate deciziile care ii privesc pe copii, fie ca sint luate de institutii publice sau private de ocrotiri sociale, de catre tribunale, autoritati administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie sa fie luate in considerare cu prioritate.

2. Statele parti se angajeaza sa asigure copilului protectia si ingrijirile necesare pentru bunastarea sa, tinind cont de drepturile si obligatiile parintilor sai, ale tutorilor sai, ale altor persoane legal responsabile pentru el, si vor lua, in acest scop, toate masurile legislative si administrative corespunzatoare.

3. Statele parti vor veghea ca functionarea institutiilor, serviciilor si lacaselor care au responsabilitati fata de copii si asigura protectia lor sa fie conforma cu normele fixate de catre autoritatile competente, in special in domeniul securitatii si sanatatii, si in ceea ce priveste numarul si competenta personalului lor ca si in privinta unui control corespunzator.

Art. 4. - Statele parti se angajeaza sa ia toate masurile legislative, administrative si altele care sint necesare pentru a pune in practica drepturile recunoscute in prezenta conventie. In cazul drepturilor economice, sociale si culturale, ele vor lua aceste masuri in limitele maxime ale rezervelor de care dispun si, daca este cazul, in cadrul cooperarii internationale.

Art. 5. - Statele parti vor respecta responsabilitatea, dreptul si obligatia pe care le au parintii sau, dupa caz, membrii familiei largite sau a comunitatii, conform cutumei locale, tutorii sau alte persoane prin lege responsabile pentru copil, de a-i da acestuia, intr-un mod care sa corespunda dezvoltarii capacitatilor acestuia, orientarea si sfaturile corespunzatoare exercitarii drepturilor pe care i le recunoaste prezenta conventie.

Art. 6. - 1. Statele parti recunosc ca orice copil are un drept inerent la viata.

2. Statele parti vor asigura in toata masura posibilului supravietuirea si dezvoltarea copilului.

Art. 7. - 1. Copilul este inregistrat imediat dupa nasterea sa si are de la aceasta data dreptul la un nume, dreptul de a dobindi o cetatenie si, in masura posibilului, dreptul de a-si cunoaste parintii si de a fi crescut de acestia.

2. Statele parti vor veghea la aplicarea acestor drepturi conform legislatiei lor nationale si obligatiilor asumate potrivit instrumentelor internationale aplicabile in materie, in mod deosebit in cazurile in care, in absenta acestora, copilul s-ar gasi in situatia de a fi apatrid.

Art. 8. - 1. Statele parti se angajeaza sa respecte dreptul copilului de a-si pastra identitatea, inclusiv cetatenia, numele sau si relatiile familiale, astfel cum sint recunoscute de lege, fara amestec ilegal.

2. Daca un copil este lipsit, in mod ilegal, de elementele constitutive ale identitatii sale sau de unele din acestea, statele parti vor acorda asistenta si protectia corespunzatoare pentru ca identitatea sa sa fie restabilita cit mai repede posibil.

Art. 9. - 1. Statele parti vor veghea ca nici un copil sa nu fie separat de parintii sai impotriva vointei lor, cu exceptia situatiei in care autoritatile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare si in conformitate cu legile si procedurile aplicabile, ca aceasta separare este necesara, in interesul superior al copilului. O decizie in acest sens poate sa fie necesara in anumite cazuri particulare, de exemplu atunci cind parintii maltrateaza sau neglijeaza copiii sau cind parintii traiesc separat si cind urmeaza sa se ia o hotarire cu privire la locul de resedinta al copilului.

2. In toate cazurile prevazute la paragraful 1 al prezentului articol, toate partile interesate trebuie sa aiba posibilitatea de a participa la dezbateri si de a-si face cunoscute parerile lor.

3. Statele parti vor respecta dreptul copilului separat de cei doi parinti ai sai sau de unul din ei, de a intretine relatii persoanele si contacte directe cu cei doi parinti ai sai, afara daca acest lucru este contrar interesului superior al copilului.

4. Cind separarea rezulta din masuri luate de catre un stat parte, precum detentia, inchisoarea, exilul, expulzarea sau moartea (intelegindu-se moartea indiferent de cauza, survenita in timpul detentiei), celor doi parinti sau a unuia din ei, sau a copilului, statul parte da, la cererea parintilor, a copilului sau, daca este cazul, unui alt membru al familiei informatiile esentiale asupra locului unde se gasesc membrul sau membrii familiei, afara daca divulgarea acestor informatii ar aduce prejudicii bunastarii copilului. Statele parti vor veghea, de asemenea, ca prezentarea unei astfel de cereri sa nu antreneze prin ea insasi consecinte daunatoare pentru persoana sau persoanele in cauza.

Art. 10. - 1. In conformitate cu obligatia ce revine statelor parti potrivit paragrafului 1 al art. 9, orice cerere facuta de un copil sau de catre parintii sai in vederea intrarii intr-un stat parte sau parasirii acestuia in scopul reintregirii familiei, va fi examinata

de statele parti intr-un spirit pozitiv, cu umanism si operativitate. Statele parti vor veghea, de asemenea, ca prezentarea unei astfel de cereri sa nu antreneze consecinte daunatoare pentru autorii solicitarii si membrii familiei lor.

2. Un copil ai carui parinti au resedinta in state diferite are dreptul de a intretine, in afara unor situatii exceptionale, relatii personale si contacte directe regulate cu ambii parinti. In acest scop si in conformitate cu obligatia care revine statelor parti rezultand din art. 9 paragraful 1, statele parti vor respecta dreptul pe care il au copilul si parintii sai de a parasi orice tara, inclusiv pe a lor, si de a reveni in propria lor tara. Dreptul de a parasi orice tara nu poate fi limitat decit de restrictiile prevazute de lege si care sint necesare pentru protectia securitatii nationale, ordinea publica, sanatatea publica sau moralitatea publica sau drepturile si libertatile altora si care sint compatibile cu celelalte drepturi recunoscute in prezenta conventie.

Art. 11. - 1. Statele parti vor lua masuri pentru a combate actiunile ilegale de deplasare si de impiedicare a reintoarcerii copiilor in strainatate.

2. In acest scop, statele parti vor favoriza incheierea de acorduri bilaterale si multilaterale sau aderarea la acordurile existente.

Art. 12. - 1. Statele parti vor garanta copilului capabil de discernamint dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricarei probleme care il priveste, opiniile copilului fiind luate in considerare avindu-se in vedere virsta sa si gradul sau de maturitate.

2. In acest scop, se va da copilului, in special, posibilitatea de a fi ascultat in orice procedura judiciara sau administrativa care-l priveste, fie direct, fie printr-un reprezentant sau o institutie corespunzatoare, in conformitate cu regulile de procedura din legislatia nationala.

Art. 13. - 1. Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a cauta, a primi si a difuza informatii si idei de orice natura, fara sa tina seama de frontiere, sub forma orala, scrisa, tiparita sau artistica, sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului.

2. Exercitarea acestui drept poate fi supusa restrictiilor, dar numai acelorora care sint prevazute de lege si care sint necesare:
pentru respectul drepturilor sau reputatiei altora, sau
pentru protectia securitatii nationale, ordinii publice, sanatatii si moralei publice.

Art. 14. - 1. Statele parti vor respecta dreptul copilului la libertatea de gindire, de constiinta si religie.

2. Statele parti vor respecta dreptul si obligatia parintilor sau, dupa caz, ale reprezentantilor legali ai copilului de a-l orienta pe acesta in exercitarea dreptului sus-mentionat de o maniera care sa corespunda dezvoltarii capacitatilor sale.

3. Libertatea de a-si manifesta religia sa sau convingerile sale nu poate fi supusa decit restrictiilor care sint prevazute de lege si care sint necesare pentru protectia securitatii publice, a ordinii publice, a sanatatii si moralei publice sau libertatilor si drepturilor fundamentale ale altora.

Art. 15. - 1. Statele parti vor recunoaste drepturile copilului la libertate de asociere si la libertatea de reuniune pasnica.

2. Exerkitarea acestor drepturi nu poate fi obiect decit al acelor limitari care sint prevazute de lege si care sint necesare intr-o societate democratica, in interesul securitatii nationale, al sigurantei publice sau al ordinii publice, sau pentru a proteja sanatatea sau moralitatea publica sau drepturile si libertatile altora.

Art. 16. - 1. Nici un copil nu va face obiectul ingerintelor arbitrare sau ilegale in viata sa personala, familia sa, domiciliul sau corespondenta sa si nici al unor atacuri ilegale la onoarea si reputatia sa.

2. Copilul are dreptul la protectia legii contra unor astfel de imixtiuni sau atacuri.

Art. 17. - Statele parti vor recunoaste importanta functiei indeplinite de mijloacele de informare in masa si vor veghea ca copilul sa aiba acces la o informare si materiale provenind din surse nationale si internationale diverse, cu deosebire cele care vizeaza sa promoveze bunastarea sa sociala, spirituala si morala, precum si sanatatea sa fizica si mentala. In acest scop, statele parti:

vor incuraja mijloacele de informare in masa de a difuza informatii si materiale care prezinta o utilitate sociala si culturala pentru copil si raspund spiritului art. 29;

vor incuraja cooperarea internationala in productia, schimbul si difuzarea de astfel de informatii si materiale provenind din diferite surse culturale, nationale si internationale;

vor incuraja producerea si difuzarea de carti pentru copii;

vor incuraja mijloacele de informare in masa de a tine seama in mod deosebit de nevoile lingvistice ale copiilor autohtoni sau care apartin unui grup minoritar;

vor favoriza elaborarea de principii directe corespunzatoare, destinate protejarii copilului impotriva informatiilor si materialelor care dauneaza bunastarii sale, avind in vedere prevederile art. 13 si 18.

Art. 18. - 1. Statele parti vor depune eforturi pentru asigurarea recunoasterii principiului potrivit caruia ambii parinti au o raspundere comuna pentru cresterea si dezvoltarea copilului. Raspunderea pentru cresterea copilului si asigurarea dezvoltarii sale le revine in primul rind parintilor sau, dupa caz, reprezentantilor sai legali. Acestia trebuie sa se conduca inainte de orice dupa interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea si promovarea drepturilor enuntate in prezenta conventie, statele parti vor acorda ajutor corespunzator parintilor si reprezentantilor legali ai copilului in exercitarea raspunderii care le revine de a creste copilul si vor asigura crearea institutiilor, lacaselor si serviciilor insarcinate sa vegheze la bunastarea copiilor.

3. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura copiilor, ai caror parinti muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile si institutiile de ingrijire a copiilor pentru care ei indeplinesc conditiile cerute.

Art. 19. - 1. Statele parti vor lua toate masurile legislative, administrative, sociale si educative corespunzatoare pentru protejarea copilului impotriva oricaror forme de violenta, vatamare sau de abuz fizic sau mental, de abandon sau neglijenta, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv violenta sexuala, in timpul cit se afla in ingrijirea parintilor sau a unuia dintre ei, a reprezentantului sau reprezentantilor sai legali sau a oricarei persoane careia i-a fost incredintat.

2. Aceste masuri de protectie vor cuprinde, dupa cum se va conveni, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale vizind furnizarea de sprijin necesar copilului si celor carora le-a fost incredintat, precum si alte forme de prevenire, in vederea identificarii, raportarii, retrimiterii, anchetarii, tratarii si urmaririi pentru cazurile de rele tratamente aplicate copilului descrise mai sus, si vor cuprinde, de asemenea, dupa cum se va stabili, proceduri de interventie judiciara.

Art. 20. - 1. Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de mediul sau familial sau care, in propriul sau interes, nu poate fi lasat in acest mediu, are dreptul la protectie si un ajutor special din partea statului.

2. Statele parti vor prevedea pentru acest copil o protectie alternativa in conformitate cu legislatia lor nationala.

3. Aceasta protectie alternativa poate sa aiba forma plasarii intr-o familie, adoptiunii sau, in caz de necesitate, incredintarii intr-o institutie corespunzatoare pentru copii. In alegerea uneia din aceste solutii este necesar sa se tina seama in mod corespunzator de necesitatea unei anumite continuitati in educarea copilului, ca si de originea sa etnica, religioasa, culturala si lingvistica.

Art. 21. - Statele parti care accepta si/ sau autoriza adoptiunea se vor asigura ca interesul superior al copilului este ratiunea primordiala in materie si:

vor veghea ca adoptiunea unui copil sa nu fie incuviintata decit de autoritatile competente, care verifica, conform legii si procedurilor aplicabile si pe baza tuturor informatiilor fiabile relative la cazul considerat, ca adoptiunea poate sa aiba loc avind in vedere situatia copilului in raport cu parintii sai, rudele si reprezentantii legali si, daca este cazul, ca persoanele interesate si-au dat consimtamintul la adoptiune in cunostiinta de cauza dupa ce au fost obtinute avizele necesare;

recunosc ca adoptiunea in strainatate poate sa fie considerata ca un alt mijloc de a asigura ingrijirea necesara copilului, daca acesta nu poate sa fie incredintat in tara sa de origine unei familii in stare sa-l hraneasca sau sa-l creasca in mod corespunzator; vor veghea ca, in cazul adoptiunii in strainatate, copilul sa beneficieze de garantiile si de normele echivalente acelor existente in cazul unei adoptiuni nationale;

vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura ca, in cazul adoptiunii in strainatate, incredintarea copilului sa nu se traduca printr-un profit material nedatorat persoanelor responsabile de aceasta;

vor promova obiectivele prezentului articol, incheind aranjamente si acorduri bilaterale sau multilaterale si, dupa caz, se vor stradui, in acest cadru, sa asigure ca incredintarea copilului in strainatate sa fie efectuata de catre autoritatile sau organele competente.

Art. 22. - 1. Statele parti vor lua masurile corespunzatoare pentru ca un copil care cauta sa obtina statutul de refugiat sau care este considerat ca refugiat in virtutea regulilor si procedurilor de drept international sau national aplicabile, fie ca este singur sau insotit de mama si tata sau de orice alta persoana, sa beneficieze de protectie si asistenta umanitara corespunzatoare pentru a-i permite sa se bucure de drepturile pe care i le recunosc prezenta conventie si celelalte instrumente internationale relative la drepturile omului sau cu caracter umanitar la care statele respective sint parti.

2. In acest scop, statele parti vor colabora, daca considera necesar, la toate eforturile facute de O.N.U. si alte organizatii interguvernamentale sau neguvernamentale competente, cooperând cu O.N.U. pentru a proteja si ajuta copiii care se gasesc intr-o asemenea situatie si a le descoperi parintii (mama si tata) sau alti membri ai familiei oricarui copil refugiat, in vederea obtinerii informatiilor necesare pentru reunificarea familiei sale.

In cazurile in care nici tatal, nici mama si nici alt membru al familiei nu poate fi regasit, copilului i se va acorda aceeasi protectie ca oricarui alt copil care este temporar sau total lipsit de mediul sau familial, indiferent pentru ce motiv, in conformitate cu principiile enuntate in prezenta conventie.

Art. 23. - 1. Statele parti recunosc ca pentru copiii handicapati fizic si mental trebuie sa se asigure o viata plina si decanta in conditii care sa le garanteze demnitatea, sa le favorizeze autonomia si sa le faciliteze participarea lor activa la viata colectivitatii.

2. Statele parti recunosc dreptul copiilor handicapati de a beneficia de ingrijiri speciale si incurajeaza si asigura, in masura resurselor disponibile, la cerere, copiilor handicapati care indeplinesc conditiile prevazute si celor care ii au in grija, un ajutor adaptat situatiei copilului si situatiei parintilor sau a celor carora le este incredintat.

3. Recunoscind nevoile speciale ale copiilor handicapati, ajutorul furnizat conform paragrafului 2 al prezentului articol va fi gratuit de fiecare data cind este posibil, tinind cont de resursele financiare ale parintilor lor sau ale celor carora le este incredintat copilul, si el este astfel conceput ca cei handicapati sa aiba efectiv acces la educatie, la formare, la ingrijirea sanatatii, la reeducare, la pregatire pentru angajare in munca, la activitati recreative si vor beneficia de aceste servicii de o maniera corespunzatoare care sa asigure o integrare sociala cit se poate de completa si o dezvoltare individuala, incluzind dezvoltarea lor culturala si spirituala.

4. Intr-un spirit de cooperare internationala, statele parti vor favoriza schimbul de informatii pertinente in domeniul profilactic al sanatatii, tratamentului medical psihologic si functional al copiilor handicapati, inclusiv prin difuzarea de informatii cuprinzind metodele de reeducare si serviciile de formare profesionala, ca si accesul la aceste date, in scopul de a permite statelor parti sa amelioreze capacitatile si competentele lor si sa largeasca experienta lor in aceste domenii. In aceasta privinta se va tine seama in mod deosebit de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Art. 24. - 1. Statele parti recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai buna stare de sanatate posibila si de a beneficia de serviciile medicale si de reeducare. Ele se vor stradui sa garanteze ca nici un copil sa nu fie lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii.

2. Statele parti se vor stradui sa asigure realizarea integrala a dreptului sus-mentionat si, in mod deosebit, vor lua masurile corespunzatoare pentru:

reducerea mortalitatii in rindul nou-nascutilor;

asigurarea pentru toti copiii de asistenta medicala si ingrijiri de sanatate necesare, accentul fiind pus pe dezvoltarea masurilor primare de ocrotire a sanatatii;

lupta contra maladiilor si malnutritiei in cadrul masurilor primare de ocrotire a sanatatii, multumita aplicarii tehnologiei usor de procurat si furnizarea de alimente nutritive si apa potabila, tinind seama de pericolele si riscurile de poluare a mediului natural;

asigurarea ocrotirii sanatatii mamelor in perioada pre si postnatala;

asigurarea ca toate grupurile societatii, in mod deosebit parintii si copiii, sa fie informati cu privire la sanatatea si alimentatia copilului, avantajele alaptarii, igienei si salubritatii mediului inconjurator si prevenirii de accidente, sa beneficieze de un ajutor care sa le permita sa profite de aceasta informatie;

dezvoltarea masurilor preventive de sanatate, de asistenta a parintilor si de educatie, precum si a serviciilor in materie de planificare familiala.

3. Statele parti vor lua toate masurile eficiente corespunzatoare in vederea abolirii practicilor traditionale daunatoare sanatatii copiilor.

4. Statele parti se angajeaza sa favorizeze si sa incurajeze cooperarea internationala in vederea asigurarii progresive si deplinei realizari a dreptului recunoscut in prezentul articol. In aceasta privinta se va tine seama, in mod deosebit, de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Art. 25. - Statele parti recunosc copilului care a fost plasat de catre autoritatea competenta pentru a primi ingrijiri, protectie sau un tratament fizic sau mental, dreptul la verificare periodica a tratamentului respectiv si a oricarei alte imprejurari legata de plasarea sa.

Art. 26. - 1. Statele parti recunosc oricarui copil dreptul de a beneficia de securitatea sociala, inclusiv asigurările sociale, si vor lua masurile necesare pentru asigurarea deplinei realizari a acestui drept in conformitate cu legislatia lor nationala.

2. Prestatiile trebuie sa fie acordate, cind este cazul, tinindu-se seama de resurse si de situatia copilului si a persoanelor responsabile cu intretinerea sa, ca si de orice alt element aplicabil la solicitarea prestatiei facute pentru copil sau in numele sau.

Art. 27. - 1. Statele parti recunosc dreptul oricarui copil la un nivel de viata suficient pentru a permite dezvoltarea sa fizica, mentala, spirituala, morala si sociala.

2. Parintilor si oricarei alte persoane care au in grija un copil le revine in primul rind responsabilitatea de a asigura, in limita posibilitatilor si a mijloacelor lor financiare, conditiile de viata necesare dezvoltarii copilului.

3. Statele parti vor adopta masurile corespunzatoare, tinind seama de conditiile nationale si in limita mijloacelor lor, pentru a ajuta parintii si alte persoane care au in grija un copil sa valorifice acest drept si vor oferi, in caz de nevoie o asistenta materiala si programe de sprijin, in special in ceea ce priveste alimentatia, imbracamintea si locuinta.

4. Statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a asigura recuperarea pensiei alimentare a copilului de la parintii sai sau de la alte persoane care au o raspundere financiara fata de el, indiferent daca se afla pe teritoriul lor sau in strainatate. In special, pentru a se tine seama de cazurile in care persoana care are o raspundere financiara fata de un copil traieste intr-un alt stat decit cel al copilului, statele parti vor favoriza aderarea la acorduri internationale sau incheierea de asemenea acorduri, precum si adoptarea oricaror alte aranjamente corespunzatoare.

Art. 28. - 1. Statele parti recunosc dreptul copilului la educatie si in vederea asigurarii exercitarii acestui drept in mod progresiv si pe baza egalitatii de sanse, in special: ele vor face invatamintul primar obligatoriu si gratuit pentru toti; ele vor incuraja diferite forme de invatamint secundar, atat general cit si profesional, le vor face deschise si accesibile oricarui copil si vor lua masuri corespunzatoare, cum sint instituirea gratuitatii invatamintului si acordarea unui ajutor financiar in caz de nevoie; ele vor asigura tuturor accesul la invatamintul superior, in functie de capacitatile fiecaruia, prin toate mijloacele adecvate; ele vor face deschise si accesibile oricarui copil informarea si orientarea scolara si profesionala; ele vor lua masuri pentru a incuraja frecventarea scolii cu regularitate si reducerea ratei de abandonare a scolii.

2. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a veghea la aplicarea disciplinei scolare intr-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca fiinta umana si in conformitate cu prezenta conventie.

3. Statele parti vor favoriza si incuraja cooperarea internationala in domeniul educatiei, mai ales cu scopul de a contribui la eliminarea ignorantei si a analfabetismului in lume si de a facilita accesul la cunostinte stiintifice si tehnice si la metodele de invatamint moderne. In aceasta privinta se va tine in special seama de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Art. 29. - 1. Statele parti sint de acord ca educatia copilului trebuie sa urmareasca: favorizarea infloririi personalitatii copilului si dezvoltarea inzeistrarii si aptitudinilor sale mentale si fizice, in deplinatarea posibilitatilor lor; educarea copilului in spiritul respectului fata de drepturile omului si a libertatilor fundamentale, precum si a principiilor consacrate in Carta Natiunilor Unite; educarea copilului in spirit de respect fata de parinti, fata de identitatea sa, limba sa si valorile sale culturale, precum si respectul fata de valorile nationale ale tarii in care traieste, ale tarii din care poate fi originar si ale civilizatiilor diferite de a sa; pregatirea copilului sa-si asume responsabilitatile vietii intr-o societate libera, intr-un spirit de intelegere, de pace, de toleranta, de egalitate intre sexe si prietenie intre toate popoarele si grupurile etnice, nationale si religioase si cu persoanele de origine autohtona; educarea copilului in spirit de respect fata de mediul natural.

2. Nici o dispozitie din prezentul articol sau din articolul 28 nu va fi interpretata de o maniera care sa aduca atingere libertatii persoanelor fizice sau juridice de a crea si dirija institutii de invatamint, cu conditia ca principiile enuntate in paragraful 1 din prezentul articol sa fie respectate si ca educatia data in aceste institutii sa fie conforma normelor minimale pe care statul le prescrie.

Art. 30. - In statele in care exista minoritati etnice, religioase sau lingvistice sau persoane de origine autohtona, un copil autohton sau care apartine uneia din aceste minoritati nu poate fi privat de dreptul de a avea propria sa viata culturala, de a profesa si de a practica propria sa religie sau de a folosi propria sa limba in comun cu alti membri ai grupului sau.

Art. 31. - 1. Statele parti recunosc copilului dreptul la odihna si la vacanta, de a practica activitati recreative proprii virstei sale, de a participa in mod liber la viata culturala si artistica.

2. Statele parti respecta si favorizeaza dreptul copilului de a participa in mod deplin la viata culturala si artistica si incurajeaza organizarea in favoarea lui a unor mijloace corespunzatoare de vacanta si activitati recreative, artistice si culturale, in conditii de egalitate.

Art. 32. - 1. Statele parti recunosc dreptul copilului de a fi protejat impotriva exploatarii economice si de a nu fi constrins la vreo munca ce comporta riscuri sau este susceptibila sa-i compromita educatia sau sa-i dauneze sanatatii sau dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

2. Statele parti vor lua masurile legislative, administrative, sociale si educative pentru a asigura aplicarea prezentului articol. In acest scop si tinind seama de dispozitiile pertinente ale celorlalte instrumente internationale, statele parti, in special, vor:
fixa o virsta minima sau virste minime de angajare;
prevede o reglementare corespunzatoare a organelor de lucru si a conditiilor de munca;
prevede pedepse sau alte sanctiuni corespunzatoare pentru a asigura aplicarea efectiva a prezentului articol.

Art. 33. - Statele parti vor lua masuri corespunzatoare, inclusiv masuri legislative, administrative, sociale si educative pentru a proteja copiii contra folosintei ilicite a stupefiantelor si a substantelor psihotrope, asa cum sint acestea definite de conventiile internationale pertinente si pentru a impiedica utilizarea copiilor pentru productia si traficul ilicit al acestor substante.

Art. 34. - Statele parti se angajeaza sa protejeze copilul contra oricarei forme de exploatare sexuala si de violenta sexuala. In acest scop, statele vor lua in special toate masurile corespunzatoare pe plan national, bilateral si multilateral, pentru a impiedica:
incitarea copiilor sa se dedea sau sa fie constrinsi sa se dedea la o activitate sexuala ilegala;
exploatarea copiilor in scopul prostitutiei sau al altor practici ilegale;

exploatarea copiilor in scopul productiei de spectacole sau de material cu caracter pornografic.

Art. 35. - Statele parti vor lua toate masurile necesare, pe plan national, bilateral si multilateral, pentru a impiedica rapirea, vinzarea si comertul cu copii in orice scop ar fi si in orice forma.

Art. 36. - Statele parti vor proteja copilul contra oricarei forme de exploatare daunatoare oricarui aspect al bunastarii lui.

Art. 37. - Statele parti vor veghea ca:

nici un copil sa nu fie supus la tortura, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. Pedepsa capitala sau inchisoarea pe viata fara posibilitatea de a fi eliberat nu vor fi pronuntate pentru infractiunile comise de persoane sub virsta de optsprezece ani;

nici un copil sa nu fie privat de libertate in mod ilegal sau arbitrar. Arestarea, detinerea sau intemnitarea unui copil trebuie sa fie conforma cu legea si nu va fi decit o masura extrema si va fi cit mai scurta posibil;

orice copil privat de libertate sa fie tratat cu omenie si cu respectul datorat demnitatii persoanei umane si de o maniera care sa tina seama de nevoile persoanelor de virsta sa. In special, orice copil privat de libertate va fi separat de adulti, afara daca se considera preferabil sa nu fie separat, in interesul superior al copilului, si el are dreptul de a fi in contact cu familia sa prin corespondenta si prin vizite, in afara unor cazuri exceptionale;

copiii privati de libertate sa aiba dreptul de a avea acces rapid la asistenta juridica sau la orice alta asistenta corespunzatoare, precum si dreptul de a contesta legalitatea privarii lor de libertate in fata unui tribunal sau a unei alte autoritati competente, independente si impartiale, si ca decizia sa fie luata in mod rapid in legatura cu chestiunea respectiva.

Art. 38. - 1. Statele parti se angajeaza sa respecte si sa faca respectate regulile dreptului umanitar international care le sint aplicabile in caz de conflict armat si a caror protectie se extinde si la copii.

2. Statele parti vor lua toate masurile posibile a asigura ca persoanele care nu au atins virsta de cincisprezece ani nu vor participa direct la ostilitati.

3. Statele parti se vor abtine de a inrola in fortele lor armate orice persoana care nu a atins virsta de cincisprezece ani. Atunci cind incorporeaza persoane de peste cincisprezece ani dar sub optsprezece ani, statele parti se vor stradui sa inroleze cu prioritate pe cei mai in virsta.

4. Conform obligatiei care le revine in virtutea dreptului umanitar international de a proteja populatia civila in caz de conflict armat, statele parti vor lua toate masurile posibile in practica pentru ca copiii afectati de conflictul armat sa beneficieze de protectie si de ingrijire.

Art. 39. - Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a facilita readaptarea fizica si psihologica si reintegrarea sociala a oricarui copil victima a

oricarei forme de neglijenta, exploatare sau viciu, a torturii sau a oricarei forme de pedeapsa sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante sau a unui conflict armat. Aceasta readaptare si aceasta reintegrare se vor desfasura in conditii care favorizeaza sanatatea, respectul de sine si demnitatea copilului.

Art. 40. - 1. Statele parti recunosc oricarui copil banuit, acuzat sau dovedit ca a comis o incalcare a legii penale dreptul la un tratament care sa fie de natura sa favorizeze simtul sau de demnitate si a valorii personale, care sa intareasca respectul sau pentru drepturile omului si libertatile fundamentale ale altora si care sa tina seama de virsta sa ca si necesitatea de a facilita reintegrarea sa in societate, sa-l faca sa-si asume un rol constructiv in sinul acesteia.

2. In acest scop, si tinind seama de dispozitiile pertinente ale instrumentelor internationale, statele parti vor veghea in special:

ca nici un copil sa nu fie banuit, acuzat sau declarat vinovat de o incalcare a legii penale datorita unor actiuni sau omisiuni care nu erau interzise de catre dreptul national sau international in momentul comiterii lor;

ca orice copil banuit sau acuzat de o incalcare a legii penale sa aiba cel putin dreptul la garantiile urmatoare:

sa fie prezumat nevinovat pina ce vinovatia sa va fi stabilita legal;

sa fie informat in cel mai scurt termen si direct de acuzatiile care i se aduc sau, daca este cazul, prin intermediul parintilor sai sau reprezentantilor legali si sa beneficieze de o asistenta juridica sau de orice alta asistenta corespunzatoare pentru pregatirea si prezentarea apararii sale;

cauza sa sa fie examinata fara intirziere de catre o autoritate sau o instanta judiciara competenta, independenta si impartiala dupa o procedura echitabila conform prevederilor legii, in prezenta avocatului sau, si daca acest lucru nu este considerat contrar interesului superior al copilului datorita in special virstei si situatiei sale, in prezenta parintilor sai sau a reprezentantilor legali;

sa nu fie constrins sa depuna marturie sau sa marturiseasca ca este vinovat; sa interogheze sau sa faca sa fie interogati martori ai acuzarii si sa obtina aducerea si interogarea martorilor in aparare in conditii de egalitate;

daca se dovedeste ca a incalcat legea penala, sa poata face apel cu privire la decizie si la orice masura luata in consecinta in fata unei autoritati sau a unei instante judiciare superioare competente, independente si impartiale, conform legii;

sa fie asistat in mod gratuit de un interpret daca nu intelege sau nu vorbeste limba utilizata;

ca viata sa sa fie in mod deplin respectata in toate fazele procedurii.

3. Statele parti se vor stradui sa promoveze adoptarea de legi, de proceduri, crearea de autoritati si institutii special concepute pentru copiii banuiti, acuzati sau declarati ca ar fi comis incalcare ale legii penale, si in special:

sa stabileasca o virsta minima sub care copiii vor fi prezumati ca nu au discernamintul de a incalca legea penala;

sa ia masuri, de fiecare data cind este posibil si de dorit, pentru a trata acesti copii fara a recurge la procedura judiciara, fiind totusi inteles ca drepturile omului si garantiile legale trebuie respectate in mod deplin.

4. Va fi prevazuta o intreaga gama de dispozitii referitoare in special la ingrijire, orientare si supraveghere, la indrumare, probare, plasament familial, programe de educatie generala si profesionala si la solutii, altele decit cele institutionale, pentru a asigura copiilor un tratament in interesul bunastarii lor si proportional cu situatia lor si cu infractiunea.

Art. 41. - Nici o dispozitie din prezenta conventie nu aduce atingere prevederilor mai favorabile pentru realizarea acestor drepturi ale copilului care pot figura:
in legislatia unui stat parte; sau
in dreptul international in vigoare pentru acest stat.

Partea a II-a

Art. 42. - Statele parti se angajeaza sa faca cunoscute pe larg principiile si dispozitiile prezentei conventii, prin mijloace active si corespunzatoare, adultilor si copiilor.

Art. 43. - 1. In vederea examinarii progreselor inregistrate de statele parti in executarea obligatiilor contractate de ele in virtutea prezentei conventii, se instituie un comitet al drepturilor copilului care indeplineste atributiunile care urmeaza.

2. Comitetul se compune din 10 experti de o inalta moralitate si care poseda o competenta recunoscuta in domeniul reglementat de prezenta conventie. Membrii sai sint alesi de statele parti din rindul cetatenilor lor si actioneaza cu titlu individual, tinindu-se seama de necesitatea asigurarii unei repartitii geografice echitabile si cu respectarea principalelor sisteme juridice.

3. Membrii comitetului sint alesi prin vot secret de pe o lista de persoane desemnate de statele parti. Fiecare stat parte poate desemna un candidat dintre cetatenii sai.

4. Prima alegere va avea loc in termen de sase luni de la data intrarii in vigoare a prezentei conventii. Alegerile vor avea loc apoi la fiecare doi ani. Cu patru luni inaintea datei fiecarei alegeri, secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite va invita in scris statele sa propuna candidatii lor intr-un termen de doua luni. Secretarul general va intocmi apoi o lista alfabetica a candidatilor astfel desemnati, indicind statele parti care i-au desemnat si o va comunica statelor parti la prezenta conventie.

5. Alegerile vor avea loc la reuniunile statelor parti, convocate de secretarul general la sediul Organizatiei Natiunilor Unite. La aceste reuniuni, la care cvorumul este constituit din doua treimi din statele parti, candidatii alesi in comitet sint cei care obtin cel mai mare numar de voturi si majoritatea absoluta a voturilor reprezentantilor statelor parti prezente si votante.

6. Membrii comitetului sint alesi pe o perioada de patru ani. Ei pot fi realesi daca candidatura lor este prezentata din nou. Mandatul a cinci membri alesi la prima alegere va lua sfirsit dupa doi ani. Numele celor cinci membri vor fi trase la sorti de catre presedintele reuniunii imediat dupa prima alegere.

7. In caz de deces sau de demisie a unui membru al comitetului, sau daca, pentru orice alt motiv, un membru declara ca nu mai poate exercita functiunile sale in cadrul comitetului, statul parte care a prezentat candidatura lui numeste un alt expert dintre cetatenii sai pentru a ocupa postul vacant pina la expirarea mandatului respectiv, sub rezerva aprobarii de catre comitet.

8. Comitetul aproba regulamentul sau interior.

9. Comitetul alege biroul sau pentru o perioada de doi ani.

10. Reuniunile comitetului se tin in mod normal la sediul Organizatiei Natiunilor Unite sau in orice alt loc corespunzator stabilit de comitet. Comitetul se reuneste normal in fiecare an. Durata sesiunilor sale este stabilita si modificata, daca este necesar, de reuniunea statelor parti la prezenta conventie, sub rezerva aprobarii de catre adunarea generala.

11. Secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite pune la dispozitia comitetului personalul si instalatiile care ii sint necesare pentru a se achita in mod eficace de functiunile care ii sint incredintate conform prezentei conventii.

12. Membrii comitetului creat in virtutea prezentei conventii primesc, cu aprobarea adunarii generale, indemnizatii din resursele Organizatiei Natiunilor Unite in conditiile si modalitatile fixate de adunarea generala.

Art. 44. - 1. Statele parti se angajeaza sa supuna comitetului, prin intermediul secretarului general al O.N.U., rapoarte asupra masurilor pe care le adopta pentru a da efect drepturilor recunoscute in prezenta conventie si asupra progreselor realizate in exercitarea acestor drepturi:

in termen de doi ani incepind de la data intrarii in vigoare a prezentei conventii pentru statele parti interesate;
in continuare, la fiecare cinci ani.

2. Rapoartele intocmite conform prezentului articol trebuie, daca este cazul, sa indice factorii si dificultatile care impiedica statele parti sa se achite in mod deplin de obligatiile prevazute in prezenta conventie. Ele trebuie, de asemenea, sa cuprinda informatii suficiente pentru a da comitetului o idee precisa asupra aplicarii conventiei in tara respectiva.

3. Statele parti care au prezentat comitetului un raport initial nu trebuie sa repete, in rapoartele pe care le prezinta dupa aceea, conform aliniatului b) din paragraful 1 al prezentului articol, informatiile de baza comunicate anterior.

4. Comitetul poate cere statelor parti toate informatiile complementare referitoare la aplicarea conventiei.

5. Comitetul supune la fiecare doi ani adunarii generale, prin intermediul Consiliului Economic si Social, un raport asupra activitatilor sale.

6. Statele parti asigura o larga difuzare rapoartelor lor in tara lor proprie.

Art. 45. - Pentru a promova aplicarea efectiva a conventiei si a incuraja cooperarea internationala in domeniul vizat de conventie:

Institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si alte organe ale Natiunilor Unite au dreptul de a asista la examinarea aplicarii dispozitiilor prezentei conventii care tin de mandatul lor. Comitetul poate invita institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si orice alte organisme competente pe care le va considera corespunzatoare sa dea avize specializate asupra aplicarii conventiei in domeniile care tin de mandatele lor respective. El poate invita institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si alte organe ale Natiunilor Unite sa-i prezinte rapoarte asupra aplicarii conventiei in sectoarele care tin de domeniul lor de activitate. Comitetul transmite, daca apreciaza necesar, institutiilor specializate, Fondului Natiunilor Unite pentru copii si altor organisme competente orice raport al statelor parti ce contine o cerere sau care indica o nevoie de consultanta sau asistenta tehnica ori de alta natura, insotit, daca este cazul, de observatiile si sugestiile comitetului care se refera la cerere sau indicatie.

Comitetul poate recomanda adunarii generale sa roage pe secretarul general sa dispuna efectuarea pentru comitet a unor studii asupra problemelor specifice care afecteaza drepturile copilului.

Comitetul poate face sugestii si recomandari de ordin general fondate pe informatiile primite in conformitate cu articolele 44 si 45 din prezenta conventie. Aceste sugestii si recomandari de ordin general sint transmise oricarui stat parte interesat si aduse in atentie adunarii generale, insotite, daca este cazul, de observatiile statelor parti.

Partea a III-a

Art. 46. - Prezenta conventie este deschisa spre semnare tuturor statelor.

Art. 47. - Prezenta conventie trebuie sa fie ratificata. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Art. 48. - Prezenta conventie va ramine deschisa aderarii oricarui stat. Instrumentele de aderare vor fi depuse la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Art. 49. - 1. Prezenta conventie va intra in vigoare in a treizecea zi dupa depunerea la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite a celui de-al douazecilea instrument de ratificare sau aderare.

2. Pentru fiecare stat care va ratifica prezenta conventie sau care va adera la aceasta dupa depunerea celui de-al douazecilea instrument de ratificare sau de aderare, conventia va intra in vigoare in a treizecea zi care va urma depunerii de catre acest stat a instrumentului sau de ratificare sau de aderare.

Art. 50. - 1. Orice stat parte poate sa propuna un amendament si sa depuna textul acestuia la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite. Secretarul general va comunica propunerea de amendament statelor parti, cerindu-le sa-i faca cunoscut daca sint favorabile convocarii unei conferinte a statelor parti in vederea examinarii propunerii si a punerii ei la vot. Daca, in patru luni dupa aceasta comunicare, cel putin o treime din statele parti se pronunta in favoarea convocarii unei asemenea conferinte, secretarul general convoaca conferinta sub auspiciile Organizatiei Natiunilor Unite. Orice amendament adoptat de majoritatea statelor parti prezente si votante la conferinta este supus spre aprobare adunarii generale.

2. Orice amendament adoptat conform dispozitiilor din paragraful 1 al prezentului articol va intra in vigoare atunci cind va fi aprobat de Adunarea generala a Organizatiei Natiunilor Unite si acceptat de majoritatea a doua treimi din statele parti.

3. Atunci cind un amendament intra in vigoare, acesta are forta obligatorie pentru statele parti care le-au acceptat, celelalte state raminind legate de dispozitiile din prezenta conventie si de toate amendamentele anterioare acceptate de ele.

Art. 51. - 1. Secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite va primi si va comunica tuturor statelor textul rezervelor care au fost facute de state in momentul ratificarii sau aderarii.

2. Nici o rezerva incompatibila cu obiectul si scopul prezentei conventii nu este autorizata.

3. Rezervele pot fi retrase in orice moment printr-o notificare adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite, care va informa despre aceasta toate statele

parti la conventie. Notificarea va capata efect de la data la care este primita de catre secretarul general.

Art. 52. - Orice stat parte poate denunta prezenta conventie printr-o notificare scrisa adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite. Denuntarea capata efect la un an de la data la care notificarea a fost primita de secretarul general.

Art. 53. - Secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite este desemnat ca depozitar al prezentei conventii.

Art. 54. - Originalul prezentei conventii, ale carei texte in araba, chineza, engleza, franceza, rusa si spaniola sint egal autentice, va fi depus la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Drept care plenipotentiarilor subsemnati, in mod corespunzator imputerniciti de guvernele lor respective, au semnat prezenta conventie.